

ΑΡΙΣΤΕΡΗ ΜΕΤΑΡΡΥΘΜΙΣΗ (ΑΡ.ΜΕ.)

ΕΙΣΗΓΗΣΗ ΓΙΑ ΤΟ ΣΥΝΕΔΡΙΟ ΤΗΣ ΠΟΣΔΕΠ

(Αθήνα, Μάρτιος 2009)

1. Πανεπιστήμιο και εκπαιδευτική μεταρρύθμιση

Οι αλλαγές που συντελούνται στον κόσμο είναι πολλές, πολύπλοκες και βαθύτατες. Η γνώση ως κοινωνικό αγαθό και ως προϋπόθεση της κοινωνικής και οικονομικής ανάπτυξης είναι στην ημερήσια διάταξη. Οι αναπτυσσόμενες χώρες κινούνται με πρωτόγνωρη ταχύτητα προς την «κοινωνία και οικονομία της γνώσης και της τεχνολογίας» σε συνθήκες προϊούσας διεθνοποίησης. Οι έννοιες της καινοτομίας, της ανταγωνιστικότητας, της οικονομίας και της κοινωνικής συνοχής με σεβασμό στο περιβάλλον και στη βιώσιμη ανάπτυξη, επιβάλλουν επαναπροσδιορισμό των πολιτικών στόχων και των ακαδημαϊκών θεσμών.

Αποτελεί κοινή συνείδηση, για τους ειδικούς αλλά και για τους πολίτες, η διαπίστωση ότι στη χώρα μας η οργάνωση και λειτουργία της εκπαίδευσης και της έρευνας δεν ανταποκρίνονται στις ανάγκες της εποχής. Βεβαίως, τις τελευταίες δεκαετίες, έχουν γίνει σημαντικά βήματα προόδου. Ωστόσο, η πρόοδος αυτή είχε και εξακολουθεί να έχει έντονα εξωγενή χαρακτηριστικά. Ακόμα και σήμερα εξαρτάται σε μεγάλο βαθμό από την εισροή πόρων και τους σχεδιασμούς από την Ευρωπαϊκή Ένωση. Η ενδογενής δυναμική αποτελεί το μείζον πρόβλημα για το μέλλον.

Η αναδιοργάνωση και η ουσιαστική αναβάθμιση της ανώτατης εκπαίδευσης στη χώρα μας, η αναγκαιότητα συμμετοχής των ελληνικών ΑΕΙ στον ευρωπαϊκό χώρο εκπαίδευσης / έρευνας, αποτελεί σημαντικό διακύβευμα για την κοινωνία και τους πολιτικούς φορείς που την εκφράζουν.

Είναι προφανές, επομένως, η ανάγκη να στρέψουμε την προσοχή μας στη δική μας εκπαιδευτική μεταρρύθμιση, με βάση το συμβολικό κεφάλαιο που έχει η «γνώση ως αυταξία» αλλά και με βάση τα δεδομένα της σύγχρονης «κοινωνίας της γνώσης». Είναι ώρα *να επενδύσουμε γενναία στην ανώτατη εκπαίδευση και έρευνα*. Λογική συνέπεια αποτελεί η προσπάθεια να αντιμετωπιστούν τα συσσωρευμένα προβλήματα δυσλειτουργίας και κατακερματισμού που χαρακτηρίζουν το σύστημα ανώτατης εκπαίδευσης και έρευνας της χώρας. Το αίτημα της μεταρρύθμισης, με σεβασμό στην αυταξία της γνώσης, με αναπτυξιακό

σχεδιασμό και με ευρωπαϊκό προσανατολισμό του Πανεπιστημίου επείγει, σήμερα, όσο ποτέ άλλοτε.

Γύρω από αυτά τα ζητήματα **πρέπει να αναπτυχθεί διάλογος**: ένας διάλογος έντιμος και ειλικρινής, που δεν θα κινδυνεύει να παγιδευτεί σε θέσφατα και αδράνειες του παρελθόντος, να περιοριστεί στις οικονομικές και διαχειριστικές διαστάσεις του ζητήματος, να διεξαχθεί με όρους πολιτικών αφορισμών. **Ένας διάλογος επί της ουσίας**.

2. Τα συμπτώματα και οι αιτίες της εκπαιδευτικής κρίσης

Στην Ελλάδα δεν έχουμε καταφέρει ακόμα να διαμορφώσουμε ένα συνεκτικό και αυτοτελές τοπίο ανώτατης εκπαίδευσης και έρευνας. Οι όποιες προσπάθειες έγιναν δεν ήταν συγκλίνουσες ή/και δεν μπόρεσαν να υπερβούν παγιωμένες νοοτροπίες, καταστάσεις και αντιστάσεις. Τα σημάδια της κόπωσης, της κρίσης και της παρακμής είναι ήδη ορατά και οι αιτίες πολλές: το θολό έως και παρανοϊκό θεσμικό πλαίσιο, ο απίστευτος κατακερματισμός των δυνάμεων, η υποκριτική αλλά συστηματική υποχρηματοδότηση, ο ασφυκτικός και ανυπόφορος εναγκαλισμός από την κρατική γραφειοκρατία, είναι μερικοί μόνο από τους «εξωτερικούς» περιοριστικούς παράγοντες.

Οι αιτίες αυτές έχουν ως αποτέλεσμα να ακυρώνονται οι όποιες δυνατότητες συνεργασιών και συνεργιών, οι μεμονωμένοι φορείς ανώτατης εκπαίδευσης και έρευνας να στερούνται συχνά των απολύτως αναγκαίων μέσων και πόρων, να μη διαθέτουν το βαθμό ελευθερίας και ευελιξίας που είναι απαραίτητος για τη λειτουργία και την ανάπτυξή τους, να αναλώνονται «επί της διαδικασίας» και πολύ λιγότερο «επί της ουσίας», να συμπιέζουν διαφοροποιημένες ανάγκες σε ένα σύστημα κανόνων προκρούστειας ομοιομορφίας, να ωθούνται σε μια τερατώδη αλληλουχία από δυσλειτουργίες αλλά και στους κανόνες της «παράκαμψής» τους, που όλοι γνωρίζουν αλλά ποτέ δεν αναγνωρίζουν επισήμως.

Μια βασική επίσης παράμετρος αυτής της κρίσης είναι και **έλλειψη θεσμικής ανανέωσης του νομικού πλαισίου της τριτοβάθμιας εκπαίδευσης**. Στο εσωτερικό των ιδρυμάτων, οι αρχικές θετικές επιπτώσεις που είχε η ο νόμος 1268/82 έχουν εξαντλήσει τη δυναμική τους. Η κατάργηση της «έδρας» απελευθέρωσε δυνάμεις, αλλά σε πολλές περιπτώσεις αναπαράγονται νέου τύπου «μπλοκ ισχύος», που συντηρούν ανεπίτρεπτες σχέσεις εξουσίας και συναλλαγής. Οι συλλογικές διαδικασίες έχουν υποβαθμιστεί, επιμέρους ομάδες συμφερόντων αυτονομούνται, εσωστρέφεια και «αλληλεγγύη» διαβρώνουν τις αρχές της διαφάνειας και της αξιοκρατίας, οι τυπικοί ή άτυποι κανόνες που προσδιορίζουν την έννοια του ακαδημαϊκού ήθους έχουν χαλαρώσει. Με αποτέλεσμα η ουσιαστική και τυπική

αφοσίωση στην εκπαίδευση και την έρευνα να μην είναι πάντα δεδομένη ως πλήρης και αποκλειστική απασχόληση, η μεγάλη ευθύνη που βαραίνει όσους έχουν ταχθεί να υπηρετήσουν θεμελιώδεις αξίες να υποχωρεί μπροστά στους ακαταμάχητους πειρασμούς της οικονομικής και πολιτικής αγοράς, η σιωπηλή πλειοψηφία με τη σιωπή της να διευκολύνει αν δεν ενθαρρύνει (μειοψηφικές έστω) εκτροπές που ανοίγουν την κερκόπορτα για τη διείσδυση (κάποτε κυριαρχία) αγοραίων συμπεριφορών «εντός των τειχών».

Η κατάσταση αυτή κορυφώθηκε με την ψευδώνυμη μεταρρύθμιση, που εισηγήθηκε η κυβέρνηση της ΝΔ, επί της υπουργίας της κ. Γιαννάκου και του κ. Στυλιανίδη.

3. Η ψευδώνυμη μεταρρύθμιση

Η έντονη νομοθετική δραστηριότητα της σημερινής κυβέρνησης, που ανήλθε στην εξουσία υποσχόμενη, όπως και όλες οι προηγούμενες, την αύξηση των δαπανών στο 5% (συνθήκη αναγκαία αλλά όχι και ικανή για την επίλυση πληθώρας προβλημάτων), συνοψίστηκε σε πληθώρα νόμων που θίγουν, με αποσπασματικό και συχνά αντιφατικό τρόπο, διάφορες πτυχές της ζωής στα ΑΕΙ. Συνοδεύτηκε παράλληλα και από τη γνωστή προσπάθεια αναθεώρησης του άρθρου 16 με αρωγό, στο πρώτο στάδιο τουλάχιστον την αξιωματική αντιπολίτευση, προσπάθεια που ακόμη δεν την έχει εγκαταλείψει, χρησιμοποιώντας το δούρειο ίππο των κολεγίων.

Κρίνοντας συνολικά *το νομοθετικό έργο της κυβέρνησης*, τόσο σε επίπεδο ψηφισθέντων νόμων, όσο και σε επίπεδο προθέσεων, το χαρακτηρίζουμε *άκρως αρνητικό*, χωρίς αυτό να σημαίνει ότι όλες οι διατάξεις τους είναι αρνητικές. Μέσα σε αυτό το πλαίσιο, ήρθαμε στο διάστημα αυτό αντιμέτωποι με την κυβερνητική πολιτική. Πολιτική που συνεχίζει, πολύ πιο έντονα, με μεγαλύτερες δόσεις νεοφιλελευθερισμού, την πολιτική των κυβερνήσεων των τελευταίων 20 τουλάχιστον ετών στο χώρο της εκπαίδευσης συνολικά και της ανώτατης ειδικότερα.

Η συντηρητική αυτή πολιτική, βέβαια, δεν δικαιολογεί το γεγονός ότι σε ΟΛΕΣ τις περιπτώσεις η Ομοσπονδία μας αρνήθηκε το διάλογο, δεν παρουσίασε συγκεκριμένες θέσεις και δεν έκανε τίποτε για να βελτιώσει, έστω στο ελάχιστο, το περιεχόμενο των νόμων. Αυτός ο ιδιότυπος «αναχωρητισμός» στοίχισε στο ελληνικό Πανεπιστήμιο την απομόνωσή του από όλους τους ενδιαφερόμενους πολιτικούς και κοινωνικούς φορείς, που θα όφειλαν να στηρίξουν το δημόσιο χαρακτήρα του και την αναπτυξιακή προοπτική του.

Ωστόσο, σήμερα στην Ελλάδα, όπως παντού, στο χώρο της ανώτατης εκπαίδευσης υπάρχουν μέτρια, καλύτερα αλλά και άριστα ιδρύματα (ή τμήματά τους), υπάρχουν ιδρύματα

γνωστά κυρίως για το προσανατολισμό τους στην επαγγελματική εκπαίδευση αλλά και ιδρύματα (ή τμήματά τους) που διακρίνονται για το θεωρητικό υπόβαθρο της εκπαίδευσης που παρέχουν ή για τις επιδόσεις τους στην επιστημονική (βασική ή/και εφαρμοσμένη) έρευνα. Ομοίως, στο χώρο των ερευνητικών φορέων υπάρχουν ερευνητικά κέντρα (ή ινστιτούτα τους) εξειδικευμένα σε πολύ συγκεκριμένα αντικείμενα και συχνά με στόχο τις πρακτικές εφαρμογές και βελτιώσεις αλλά και ερευνητικά κέντρα (ή ινστιτούτα τους) που καλύπτουν ευρύ φάσμα ενδιαφερόντων, συχνά σε τομείς μη προσανατολισμένης έρευνας, και διακρίνονται για τις επιδόσεις τους

Οφείλουμε όμως, αξιοποιώντας αυτό τον πλούτο της διαφοροποίησης, *να εξασφαλίσουμε την ελάχιστη αποδεκτή ποιότητα στη βάση του συστήματος* και *να διαμορφώσουμε ένα νέο, μεγάλο χώρο ανώτατης εκπαίδευσης και έρευνας*, όπου θα μπορούν να συνυπάρξουν γενικώς καλά ιδρύματα, με διαφορετικά κατά περίπτωση χαρακτηριστικά (θεωρητικά, τεχνικά, επαγγελματικά). Επιπλέον, όπως κάθε διαφοροποιημένο σύστημα που θέλει να είναι μακροχρόνια ευσταθές και αυτοτροφοδοτούμενο, έτσι και το σύστημα της ανώτατης εκπαίδευσης και έρευνας έχει ανάγκη από φορείς (ή μονάδες τους) που λειτουργούν ως κορυφαίοι πόλοι «τροφοδότες» τόσο του ίδιου του συστήματος όσο και των άλλων συστημάτων (οικονομία, κοινωνία) που είναι αναλόγως διαφοροποιημένα

4. Μεταρρύθμιση - Λειτουργική Αυτοτέλεια - Δημοκρατική Λειτουργία: οι τρεις άξονες της προγραμματικής μας δράσης

Μεταρρύθμιση

Είναι επιτακτική ανάγκη σήμερα να δώσουμε μια πραγματικά μεταρρυθμιστική ώθηση στο σύστημα της ανώτατης εκπαίδευσης και έρευνας, με βασικούς στόχους:

- Να ενώσουμε τις υπάρχουσες δυνάμεις στο χώρο της ανώτατης εκπαίδευσης και έρευνας, *μέσα από τη δημιουργία Υπουργείου Εκπαίδευσης-Έρευνας* (χωρίς Θρησκευματα, που πρέπει να πάνε στο Υπουργείο Εσωτερικών), και να απελευθερώσουμε όλες τις θετικές τους συνέργιες.
- Να διαμορφώσουμε ένα απλό, σταθερό και μακροπρόθεσμο θεσμικό πλαίσιο λειτουργίας των επιμέρους φορέων.
- Να εξασφαλίσουμε την αυτοτέλεια και την οικονομική στήριξη του συστήματος, αλλά και τους κανόνες διαφάνειας και λογοδοσίας των μονάδων του.

- Να επαναπροσδιορίσουμε τους κανόνες δεοντολογίας σε ατομικό και συλλογικό επίπεδο, που εγγυώνται την αξιοκρατία και την αποτελεσματικότητα.
- Να εξασφαλίσουμε την ελάχιστη αποδεκτή ποιότητα για το σύνολο του συστήματος και τους κανόνες αξιολόγησης του επιτελούμενου έργου.
- Να απελευθερώσουμε τους μηχανισμούς άμιλλας και ανέλιξης, σε όσους φορείς (ή μονάδες τους) έχουν τη δυναμική που τους επιτρέπει να επιδιώξουν την αριστεία (αυτοτελώς ή/και με συμμαχίες).

Αυτοτέλεια

Τα τελευταία χρόνια, το συμβολικό αλλά και εκπαιδευτικό κύρος του ελληνικού δημόσιου πανεπιστημίου έχει πληγεί ανεπανόρθωτα, με κύρια ευθύνη της κυβέρνησης αλλά και της ηγεσίας της ΠΟΣΔΕΠ. Ποτέ άλλοτε, στην ιστορία της δημόσιας παιδείας ο θεσμός του Πανεπιστημίου δεν δυσφημίστηκε τόσο πολύ, στα μάτια της νεοελληνικής κοινωνίας. Σήμερα, αν κάτι προέχει, είναι η αποκατάσταση αυτού του κύρους, με πυρήνα την αυτοτέλεια και την κοινωνική λογοδοσία του Πανεπιστημίου. Χρειάζεται μια νέα «εσωτερική» πρωτοβουλία για την κοινωνική ορατότητα του Πανεπιστημίου ως φορέα γνώσης, δημοκρατίας και ανάπτυξης. Απαραίτητη προϋπόθεση για όλα αυτά είναι η επιστροφή της ακαδημαϊκής ζωής στην ομαλότητα και η αναγνώριση της λειτουργικής αυτονομίας του Πανεπιστημίου· μιας αυτονομίας που θα συνοδεύεται με αντίστοιχες διαδικασίες αξιολόγησης, διαφάνειας, και δημοσιότητας. Το Πανεπιστήμιο οφείλει να ακούει την κοινωνία «του». Αλλά και η κοινωνία οφείλει να ακούει το Πανεπιστήμιό «της».

Δημοκρατική Λειτουργία

Τα τελευταία χρόνια, και με αφορμή τις μορφές πάλης που επιλέχθηκαν στις φοιτητικές κυρίως κινητοποιήσεις εντάθηκαν φαινόμενα βίας στο εσωτερικό των ιδρυμάτων. Φαινόμενα που ξεκινούν από παρεμπόδιση της πραγματικά ελεύθερης διακίνησης των ιδεών, τα «χτισίματα» των γραφείων και καταλήγουν ακόμη και σε χειροδικία απέναντι σε μέλη της Πανεπιστημιακής κοινότητας. Πέρα από το αυθόρμητο ορισμένων πράξεων, εδώ πρέπει να τονίσουμε, ότι την ευθύνη φέρουν γι' αυτά, δυστυχώς, ακόμη και οργανωμένες φοιτητικές παρατάξεις, οι οποίες στο παρελθόν υπήρξαν θύματα, αλλά και όσοι δεν τα καταδικάζουν αποφασιστικά, αλλά και όσοι εμποδίζουν τη λήψη πρακτικών ακαδημαϊκών μέτρων για την πρόληψή τους. Φυσικά οι συζητήσεις περί κατάργησης του ακαδημαϊκού ασύλου είναι σίγουρο ότι όχι μόνο δεν θα οδηγήσουν στη λύση του προβλήματος, αλλά μάλλον θα το οξύνουν περισσότερο.

Η ΑΡΜΕ βρίσκεται σε ανοιχτή διαφωνία με όλες τις μορφές συνδικαλιστικής πάλης που ανέχονται ή ενθαρρύνουν τη βία (ακόμη και με ιδεολόγημα της «αντανακλαστικής βίας απέναντι στη βία του νεοφιλελευθερισμού»). Πιστεύουμε, αντίθετα, στην κατοχύρωση των δημοκρατικών διαδικασιών σε όλα τα όργανα, στην ελεύθερη διακίνηση των ιδεών, στη δημιουργική αντιπαράθεση. Διεκδικούμε, για αυτό το λόγο, τον διαρκή διάλογο μέσα στο «ανοιχτό πανεπιστήμιο» και διαφωνούμε με τις συνδικαλιστικές πρακτικές που ενθαρρύνουν την «επαναστατική γυμναστική» του «κλειστού πανεπιστημίου». Οι καταλήψεις είναι ένα παρωχημένο και αναποτελεσματικό μέσο διεκδίκησης, που θα πρέπει να σταματήσει.

5. Όψεις του μεταρρυθμιστικού σχεδιασμού

Αν θέλουμε να επικεντρωθούμε σε μερικές όψεις του μεταρρυθμιστικού σχεδιασμού, θα πρέπει να ξεκινήσουμε με τις εξής διαπιστώσεις :

1. Απαιτείται *αναδιοργάνωση και ανασχεδιασμός των προγραμμάτων σπουδών*.

Για παράδειγμα, η προσφορά πτυχίων με υψηλής ποιότητας περιεχόμενο σε γνώσεις και δεξιότητες είναι αδιέξοδη αν δεν υπάρχει η αντίστοιχη ζήτησή τους. Το εγχείρημα μπορεί να ακυρωθεί, αν το σύνολο της οικονομίας και της κοινωνίας δεν κινηθεί προς την ίδια κατεύθυνση, αν ιδιαίτερα το ιδιωτικό επιχειρηματικό δυναμικό της χώρας αλλά και οι φορείς της δημόσιας και κοινωνικής οικονομίας, δεν στοιχηματίσουν και δεν επενδύσουν στο ανθρώπινο κεφάλαιο και στη γνώση. Απαιτούνται επομένως δημόσιες πολιτικές που θα προσανατολίζουν τον ανταγωνισμό στην τεχνολογική και μη καινοτομία, θα ευνοούν την επένδυση στη γνώση και σε μηχανισμούς διάχυσης της καινοτομίας. Σε αντίθετη περίπτωση η αυξημένη ανεργία για νέους με αυξημένα προσόντα, θα εξακολουθήσει να αποτελεί ένα μοναδικό ελληνικό παράδοξο.

2. Η *λειτουργική αυτοτέλεια* αποτελεί όρο ύπαρξης για την ανώτατη εκπαίδευση και έρευνα. Το «άνοιγμα» του πανεπιστημίου στην κοινωνία και την οικονομία έχει νόημα μόνο σε συνθήκες αυτοτέλειας. Τα κοινωνικά και οικονομικά αιτήματα είναι απολύτως σεβαστά. Στο πανεπιστήμιο όμως αποκτούν την πραγματική τους διάσταση μόνο όταν μπορούν να μετατραπούν σε επιστημονικά ερωτήματα. Τα ερωτήματα αυτά μαζί με άλλα που η κοινωνία και η οικονομία δεν γνωρίζουν και δεν μπορούν να θέσουν, απασχολούν την έρευνα και τη διδασκαλία. Ωστόσο, η απαιτούμενη λειτουργική αυτοτέλεια έχει χάσει βαθμιαία το νόημά της κάτω από την ασφυκτική πίεση των προσδοκιών που συνδέονται: είτε (α) με τη διαδικασία

εισαγωγής των νέων παιδιών στο πανεπιστήμιο, είτε (β) με τη διαδικασία (αγωνία σήμερα) ένταξής τους στην αγορά εργασίας, μετά την απόκτηση του πτυχίου.

3. Το *σύστημα πρόσβασης στην τριτοβάθμια εκπαίδευση και ο ρόλος του Λυκείου* αποτελεί μείζον στρατηγικό ζήτημα για κάθε εκπαιδευτικό σύστημα και προφανώς για κάθε απόπειρα εκπαιδευτικής μεταρρύθμισης. Το ισχύον σύστημα εισαγωγικών εξετάσεων, με ισχυρό άλλοθι την αντικειμενικότητα και τη διαφάνεια, λειτουργεί ως εξοντωτικός μηχανισμός αποστήθισης, τροφοδοτεί ένα τερατώδη μηχανισμό παραπαιδείας, καταστρέφει το Λύκειο και ακυρώνει κάθε δυνατότητα να υπάρξει ένα ικανοποιητικό επίπεδο μόρφωσης, ως αναγκαίο προαπαιτούμενο για τους νέους που διεκδικούν την εισαγωγή τους στα ιδρύματα ανώτατης εκπαίδευσης. Αντιθέτως, εξοικειώνει τα νέα παιδιά με μεθόδους που επηρεάζουν αρνητικά τη λειτουργία των ΑΕΙ. Από την άλλη πλευρά, η πλήρης αυτοτέλεια του Λυκείου, η προσήλωσή του στην έννοια της εγκύκλιας γνώσης, η ουσιαστική αναβάθμισή του προϋποθέτει την πλήρη απεξάρτησή του από οποιοδήποτε σύστημα εισαγωγής στην τριτοβάθμια εκπαίδευση. Ακόμα περισσότερο, θα έπρεπε να συνεπάγεται, για τους αποφοίτους του Λυκείου, την ελεύθερη πρόσβασή τους στην τριτοβάθμια εκπαίδευση. Στο βαθμό όμως που οι εισαγωγικές εξετάσεις (της όποιας μορφής) παραμένουν αναγκαίες, τουλάχιστον για τα εκάστοτε Τμήματα «υψηλής ζήτησης», το ζήτημα αυτό πρέπει να αντιμετωπιστεί από την πολιτεία και τα πανεπιστήμια, ως δοκιμασία επιλογής «μετά το Λύκειο».

4. Κομβικής σημασίας είναι και το ζήτημα της *επαγγελματικής αποκατάστασης* και η δύσκολη σχέση του πανεπιστημίου με την αγορά εργασίας, η οποία μόνο σε μακροχρόνια βάση μπορεί να κατανοηθεί. Κάθε πανεπιστημιακό ίδρυμα γνωρίζει ότι κινδυνεύει να καταρρεύσει αν οι απόφοιτοί του δεν μπορούν να ασκήσουν κάποιο χρήσιμο επάγγελμα. Αλλά το πανεπιστήμιο δεν μπορεί να συρρικνωθεί σε επαγγελματική σχολή, παραγωγό πτυχίων και εξειδικεύσεων αμφίβολης προοπτικής, ακόμα κι αν ανταποκρίνονται στα βραχυχρόνια κελεύσματα της αγοράς. Γνωρίζουμε καλά πια ότι οι εισερχόμενοι στην αγορά εργασίας θα αλλάξουν αρκετές φορές ειδικότητα κατά τη διάρκεια της σταδιοδρομίας τους. Το πανεπιστήμιο οφείλει να εφοδιάσει τους νέους με στέρεες γνώσεις μακράς πνοής, με ικανότητες και δεξιότητες, που θα τους επιτρέψουν να προσαρμόζονται επιτυχώς στις εκάστοτε συνθήκες της αγοράς εργασίας.

5. Εκκρεμεί επίσης, η *συζήτηση για τα κολλέγια και τη σχετική οδηγία της Ε.Ε.*, αλλά και η συζήτηση για τη διαρκώς επαπειλούμενη *άμεση η έμμεση αναθεώρηση του άρθρου 16*. Η ανυπόφορη φιλολογία για τη δήθεν αναγκαιότητα άλλων, εξωτερικών ή παράλληλων, τελικά ιδιωτικών λύσεων αποτελεί ανιστόρητη και υποκριτική υπεκφυγή από το μείζον ιστορικό και πολιτικό ζήτημα που είναι και θα παραμείνει ο εκσυγχρονισμός και η ουσιαστική αναβάθμιση του δημόσιου συστήματος ανώτατης εκπαίδευσης και έρευνας. Κάτι τέτοιο θα αφαιρέσει και τα τελευταία επιχειρήματα από τους θιασώτες των 'ιδιωτικών ΑΙ», όπως κι αν τα ονομάζουν με διάφορες εύηχες ονομασίες περί «μη κερδοσκοπικότητας» κ.τ.λ. Παράλληλα μέσα στα πλαίσια της Ε.Ε. θα πρέπει να αναληφθούν συντονισμένες ενέργειες για την εξ ολοκλήρου απομάκρυνση όλων των πτυχών της εκπαίδευσης από τη επιτροπή εμπορίου και κατά συνέπεια ακύρωσης της γνωστής οδηγίας, μιας κι είναι γνωστό, πως ο τομέας αυτός έχει αναγνωρισθεί ως αποκλειστικά εθνικής αρμοδιότητας. Όπως όμως έχουν εξελιχθεί τα πράγματα, τίθεται ευθέως το ζήτημα της αξιολόγησης και πιστοποίησης με ακαδημαϊκά κριτήρια όλων των φορέων που παρέχουν «υπηρεσίες» τριτοβάθμιας εκπαίδευσης, ιδιαίτερα εκείνων που εποπτεύονται από το Υπουργείο Ανάπτυξης με τους κανόνες του ανταγωνισμού των εμπορικών επιχειρήσεων.

Πάντως, αν δεν προχωρήσουμε προς την κατεύθυνση ουσιαστικής ενίσχυσης του Δημόσιου Πανεπιστημίου ο κίνδυνος είναι προφανής. Στο βαθμό που η νέα πραγματικότητα και οι ανάγκες που γεννάει δεν βρίσκουν (ή θεωρείται ότι δεν βρίσκουν) ικανοποιητικές απαντήσεις στις υπηρεσίες που προσφέρει το δημόσιο σύστημα, η κοινωνία θα προσφύγει χωρίς κανένα ενδοιασμό στην ελεύθερη αγορά· οι τάσεις είναι σαφείς.

6. Τέλος, εκτός συζήτησης τίθεται το *ζήτημα του κόστους του συστήματος*. Η ταυτόχρονη ανάγκη ενοποίησης, διεύρυνσης και αναβάθμισης της ανώτατης εκπαίδευσης και έρευνας, θα αυξήσει σημαντικά τις απαιτήσεις σε υποδομές καθώς και το κόστος λειτουργίας του συστήματος. Η αναγκαιότητα αυτή είναι γνωστή, έχει πιστοποιηθεί από όλες τις συγκριτικές αναλύσεις με τις άλλες αναπτυγμένες χώρες της Ευρωπαϊκής Ένωσης και του ΟΟΣΑ και έχει ενσωματωθεί στους πολιτικούς στόχους όλων των κομμάτων. Ο τρόπος με τον οποίο θα χρηματοδοτηθεί η επίτευξη του συγκεκριμένου στόχου εμπίπτει στο πεδίο της συνολικής οικονομικής στρατηγικής και πολιτικής των εκάστοτε κυβερνήσεων.

6. Ο Πανεπιστημιακός συνδικαλισμός στην προοπτική της εκπαιδευτικής μεταρρύθμισης

Σε αυτό το πλαίσιο θα πρέπει να κινηθεί η επόμενη ηγεσία της ΠΟΣΔΕΠ που θα προκύψει από το Συνέδριο αυτό· ηγεσία που θα πρέπει να προσπαθήσει να εκφράσει τον μέγιστο δυνατό αριθμό συναδέλφων, ακόμη κι αυτούς που δεν πήραν μέρος στα τωρινές προσυεδριακές διαδικασίες, αλλά αναμφίβολα μας παρακολουθούν και θα μας κρίνουν από τα πρώτα κιάλας βήματά μας.

Οι συγκεκριμένες μας προτάσεις συνοψίζονται στα ακόλουθα:

- Κύριος στόχος ήταν και παραμένει η υπεράσπιση του Δημόσιου χαρακτήρα της ανώτατης εκπαίδευσης. Για να επιτευχθεί αυτό, όπως τονίσαμε και παραπάνω αναγκαία συνθήκη είναι η διεκδίκηση της αύξησης της χρηματοδότησης για την Παιδεία γενικά και για την ανώτατη ειδικότερα. Αυτό όμως δεν είναι αρκετό.
- Απαιτείται να ανοίξει διάλογος για την αναμόρφωση του θεσμικού πλαισίου των ΑΕΙ. Καταθέτουμε μάλιστα στο τραπέζι αυτού του διαλόγου την πρόταση που επεξεργάστηκε ο αείμνηστος συνάδελφός μας Λευτέρης Παπαγιαννάκης.
- Ένα μεγάλο κεφάλαιο είναι αυτό της «Ανωτατοποίησης» των ΤΕΙ. Είναι σαφές, ότι παρά τους όποιους νόμους και διατάγματα τα ΤΕΙ δεν είναι Ανώτατα Εκπαιδευτικά Ιδρύματα με την πλήρη έννοια του όρου. Απαιτείται αξιολόγηση και άμεση βοήθεια από αντίστοιχα Πανεπιστημιακά ιδρύματα, αξιολόγηση και βοήθεια που ίσως να καταλήξει και στο κλείσιμο κάποιων Τμημάτων ΤΕΙ.
- Συμμετέχουμε ενεργά στο διάλογο για την αναμόρφωση του Λυκείου και το σύστημα εισαγωγής στα ΑΕΙ επεξεργαζόμενοι όσο πιο γρήγορα γίνεται προτάσεις βασισμένες στην εμπειρία του κλάδου και τη διεθνή πρακτική. Για το σκοπό αυτό συνεδριάζει η ΔΕ αμέσως μετά την εκλογή της ΕΓ.
- Αποκαθιστούμε τους διαύλους επικοινωνίας με το ΥΠΕΠΘ και θέτουμε πολύ ψηλά στην ατζέντα των διεκδικήσεών μας το μισθολογικό, έχοντας σα στόχο όχι μόνο την αναπλήρωση των απωλειών των τελευταίων πέντε χρόνων, αλλά και την ουσιαστική ενίσχυση των αποδοχών μας.
- Συζητάμε ειδικότερα τον τρόπο οργάνωσης και λειτουργίας των περιφερειακών ΑΕΙ και προωθούμε μέτρα για την ενίσχυσή τους.
- Ειδική μέριμνα απαιτείται για τους συμβασιούχους διδάσκοντες του ΠΔ 407/80. Πρέπει να τεθεί τέρμα στην εκμετάλλευση του θεσμού για την κάλυψη πάγιων

αναγκών των ΑΕΙ και να περιοριστεί στα προβλεπόμενα όριά του. Οι απαραίτητες θέσεις, κύρια στα περιφερειακά ΑΕΙ πρέπει να προκηρυχθούν αμέσως.

- Επεξεργαζόμαστε θέσεις για την αξιολόγηση, εγκαταλείποντας τη στείρα άρνηση. Απαιτούμε την αυστηρή ακαδημαϊκή αξιολόγηση των κολεγίων.
- Θέτουμε το θέμα της Κοινοτικής Οδηγίας σε όλα τα κόμματα της Ευρωβουλής και συζητούμε τις δυνατότητες παράκαμψής ή ακύρωσής της.
- Επανερχόμαστε στο ΕΣΥΠ και προσπαθούμε να παίξουμε ενεργό ρόλο ουσιαστικοποιώντας το ρόλο του.
- Εκτός από την καταδίκη της βίας στο Εσωτερικό των ΑΕΙ ενθαρρύνουμε τους κατά τόπους Συλλόγους να προτείνουν συγκεκριμένα ακαδημαϊκά μέτρα από τα ίδια τα ΑΕΙ για την πρόληψη παρόμοιων φαινομένων.
- Οργανώνουμε τα Γραφεία της ΕΓ. Ανοίγουμε ευρύτατο διάλογο για τα ζητήματα της Ανώτατης Εκπαίδευσης με όλους τους συναδέλφους αξιοποιώντας και τις νέες τεχνολογίες. Κάνουμε καταμερισμό δουλειάς και αρμοδιοτήτων σε όλα τα μέλη της ΔΕ, έτσι ώστε να συμμετέχουν δραστήρια στη λειτουργία της Ομοσπονδίας σε καθημερινή βάση και να αποτελούν το ζωντανό σύνδεσμο με όσο το δυνατόν περισσότερους συλλόγους. Επιδιώκουμε την ακόμη μεγαλύτερη μαζικοποίηση των Συλλόγων μας.